

Významné osobnosti naší univerzity

Julius Glücklich

(10. 5. 1876 – 28. 9. 1950)

„Doufám, že časem (dostanu-li se do Brna) další styky rozptýlí to, co snad mezi nás postavila okolnost, že já - více zdánlivě než skutečně - patřil jsem do jiného tábora historického než Vy.“ Úvodní slova adresoval Julius Glücklich, jehož stotřicáté výročí narození si zde připomínáme, brněnskému archiváři Bohumilu Navrátilovi na jaře roku 1920. Oba muže přes rozdílnost povah a dosavadních profesních kariér spojovalo mnoho společných rysů a budoucnost měla světla a stíny jejich vzájemných styků ještě zintenzivnit.

Rodák z Březových Hor u Příbrami se po ukončení příbramského gymnázia v roce 1895 rozhodl pro studia na pražské právnické fakultě, z níž záhy přešel na filozofickou. Gollův seminář utvrdil jeho rozhodnutí nepokračovat v rodinné obchodnické tradici a věnovat se historii. Datem narození patřil k druhé početné skupině Gollových žáků (spolu s ním např. J. Šusta či Z. Nejedlý), kterou brzy - stejně jako prvou - začaly dělit v postojích k společnému učiteli nejen rozdíly názorové, nýbrž i nedostatek vhodných míst pro kvalifikované historiky. O Glücklichově vzdělání nemohlo být pochyb. Historická studia završil jako mimořádný posluchač rokem na vídeňském Institutu für österreichische Geschichtsforschung a na prahu nového století byl promován doktorem filozofie. Nesporně talentovaný historik však nemohl bezprostředně pomýšlet na univerzitní působení, neboť před ním stáli starší kolegové. Středoškolská profesura zahubila nejen talent, Glücklich se alespoň mohl zášahem Gollovým, na něž po čase vděčně vzpomínal, vrátit k okresním městům do Prahy a pokračovat v bádání. Usilovná práce byla po deseti letech završena habilitací O historických dílech Václava Budovce z Budova a udělením veniae legendi pro rakouské dějiny na české Karlo-Ferdinandově univerzitě.

V té době Glücklich patřil už dlouho k pravidelným autorům Českého časopisu

historického, hlavního odborného periodika. Jeho zájmy byly pochopitelně usměrněny absolvováním seminárním školením, již od počátku však překračovaly hranice hlavního proudu českého pozitivistického dějepiscetví. Historik silně ovlivněný pracemi německého protestantského teologa a filozofa Ernsta Troeltsche se vedle klasických analytických studií k pramenným otázkám systematicky zabýval dějinami evropského myšlení a problémy soudobého dějepiscetví, které sledoval ve velmi širokém záběru. Ve svém pojmání práce historika, vztahu minulosti a dějin měl mnohem blíže k novokantovcům a W. Diltheyovi než k rankovskému objektivismu, jehož dominanci v českém dějepiscetví ukončily až meziválečné spory. Glücklich měl rovněž velký dar recenzentský. Jeho posudky patřily k žádaným, a ač redaktory periodik právem strašila pověst, že je „dlouhý na termíny“, přesto se na něj obraceli znovu. Některé Glücklichovy recenze - např. právě na Troeltsche - přerostly do samostatných studií, jež si dodnes podržely svou platnost.

Vznik Československé republiky přinesl řadě soukromých docentů naději na uplatnění. Julius Glücklich byl spolu s Rudolfem Urbánkem a Bohumilem Navrátilem jmenován v létě 1920 v první skupině třinácti řádných profesorů nově založené Masarykovy univerzity v Brně. Přestože jeho brněnská působnost zůstala omezena jen na meziválečné období, zanechal po sobě při organizaci studia a budování historického semináře na Filozofické fakultě MU nesmazatelné stopy. Vedle učitelské činnosti si zvláště jedná zasloužil zdůraznění. *„Principiálně podle mého mínění bychom měli vycházeti od toho, že seminární knihovna má být tím, co se zdejší /rozuměj: pražská - TB/ začíná stávat teprve v nejposlednějších letech: co možná úplnou knihovnou historickou,“* napsal v počátcích semináře B. Navrátilovi. Jeho zásluhou byla mezi přibližně dvaceti tisíci svazky; jež čítala seminární knihovna již po šesti letech existence (!) reprezentativně zastoupena díla soudobého evropského dějepiscetví. V roce 1926/1927 byl Glücklich děkanem Filozofické fakulty a následující

rok proděkanem. Stárnoucího historika nepevného zdraví však trvalé dojíždění z Brna do Prahy, kde dal postavit pro svou rodinu dům ve známé kolonii Babě, spolu s dalšími povinnostmi vyčerpávalo, a proto od poloviny 30. let své aktivity omezoval. Velkou energii ještě v letech 1935-1937 věnoval probodování řádné profesury pro Františka Hrubého, Pekařova žáka a prvního brněnského profesora hospodářských a sociálních dějin.

Při zahlcení organizačními a úředními závazky není divu, že Glücklichova publikační činnost se po roce 1918 redukovala. Vedle časopiseckých a sborníkových příspěvků vydal ve 30. letech dvě rozsáhlé práce, jež s budovcovskými edicemi a knihami tvoří vrchol jeho odborné působnosti: v pátem svazku Šustových Dějin lidstva stať o reformaci v Anglii a frankofonních oblastech a mohutný svazek s edicí moravského zemského zřízení z doby před českým povstáním, doprovázenou důkladnou vstupní studií. Historik rozsáhlé obeznámený s evropskou historiografií kladl na svou vlastní práci vysoké nároky a možná právě to, a ne domnělá absence syntetických schopností, bylo příčinou, že zůstaly nedokončeny jeho plány na velkou budovcovskou monografii postihující netoliko život známé oběti českého povstání v jeho dějové složce, nýbrž především vlastní osobnost v „ovzduší“ doby, pro niž viděl inspiraci ve Febrově biografii Martina Luthera.

Do historikovy práce však zasáhlo „ovzduší“ druhé republiky. Julius Glücklich byl kvůli svému židovskému původu předčasně penzionován a čekalo jej šest let života s hvězdou (sám ovšem již roku 1898 konvertoval k evangelické víře). Se štěstím se vyhnul transportu a dožil konce války. Vrátil se poté ještě na rok na Masarykovu univerzitu a následně přispěl svými zkušenostmi při budování historického semináře na znovuzaložené univerzitě v Olomouci v letech 1947-1950. Když na sklonku září 1950 zemřel, promluvil nad jeho rakví generační druh Zdeněk Nejedlý, avšak to nemohlo zastřít skutečnost, že Glücklich - hluboký znalec Marxe a socialistických autorů - byl ve změnách akademických poměrech poválečných let spíše trpěn než přijmán.

T. BOROVSKÝ

Před padesáti léty zemřel zakladatel moravské školy patologů

Krásný a zasloužený titul zakladatele moravské školy patologů přiznal profesorovi MUDr. Václavovi Neumannovi, DrSc. (24. 2. 1884 - 21. 3. 1956) pražský patolog profesor Blahoslav Bednář ve své třídilné knize Patologická anatomie z roku 1963.

Václav Neumann se narodil v dobře situované patricijské rodině doktora práv v Mělníce. Středoškolská studia, z nichž si odnesl celoživotní zájem o historii, archeologii a antropologii, i vysokoškolská studia, která ho nasměrovala k bakteriologii a patologii, absolvoval v Praze. Již při studiu na univerzitě pracoval jako volontér a později demonstrátor na patologicko-anatomickém ústavu české lékařské fakulty, v jehož čele stál dvorní rada profesor MUDr. Jaroslav Hlava, který u nás budoval současně dva důležité lékařské obory, a to patologii a mikrobiologii.

Po promoci v roce 1908 mateřský ústav na čas opustil a podlehl své celoživotní touze po poznání cizích zemí a vědecké zvědavosti seznámit se s nejlepšími světovými pracovišti vlastního oboru. Cestování za vědou a osobní poznání největších badatelských osobností mu umožnily zpočátku vlastní finanční prostředky a v pozdějších letech i jeho společenské postavení. V Berlíně v Kochově ústavu tak prošel patologicko-anatomickým kurzem, a navíc se seznámil s profesory P. Ehrlichem a A. P. von Wassermannem. Dále pracoval u profesora Philipsona v Palermu i v Pasteurově ústavu v Paříži u profesorů Legrouxe a Ilji Mečnickova, kam se několikrát později vrátil. Na popud Institut Pasteur se také věnoval studiu malárie a skvrnivky v severní Africe. V letech 1909 - 1910 byl ve Lvově, kde tehdy jako profesor Hygienického ústavu pracoval vynikající bakteriolog a patolog, Hlavův a Obrzutův žák, profesor Pavel Kučera. V roce 1910 pracovně navštívil i Petrohrad. Po návratu do Prahy pokračoval v letech 1911 - 1913 v práci na ústavu profesora Hlavy jako asistent. Zůstal však nadále věren tradici vědeckých cest a v letech 1913 - 1914 se znovu vrátil do Lvova, kde prohloubil vzá-